

Raadsplein besluitvormend

Datum 7 maart 2016

onderwerp Afdoening motie innovatie
portefeuillehouder Nelleke Vedelaar
informant Lubbers, HGJ (Huub) 3291
eenheid/afdeling Sociale Zaken SZA

Voorgesteld besluit raad

De uitvoering en daarmee de afdoening van de motie nr 18 d.d. 15-06-2015 over innovatie van schulddienstverlening.

Informatienota voor de raad

Datum 14 april 2015

Onderwerp	Motie innovatie
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder Nelleke Vedelaar

Informant H.G.J. Lubbers
Eenheid/Afdeling Maatschappelijke OntwikkelingZ
Telefoon 038 498 3291
Email HGJ.Lubbers@zwolle.nl
Bijlagen n.v.t.

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De uitvoering en daarmee de afdoening van de motie nr 18 d.d. 15-06-2015 over innovatie van schulddienstverlening.

voorstel

Datum 12 januari 2016

Toelichting op het voorstel

Inleiding

In 2012 is Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening geïntroduceerd. Het huidige gemeentelijke beleid voor SDV is vastgesteld door gemeenteraad in het beleidsplan 2012-2016 "Op weg naar financiële zelfredzaamheid". We zullen in het najaar een nieuw beleidsplan met mogelijke innovaties aan de raad voorleggen.

De gemeenteraad riep bij de behandeling van de berap-1 2015 op om "te onderzoeken hoe de effectiviteit van de schulddienstverlening kan worden verbeterd door preventie en verantwoordelijkheden die er zijn bij het oplossen van de schuldenproblematiek te delen met derden of particuliere schulddienstverlening". Hoe realiseren we een snellere, kwalitatief betere en uitgebreidere hulp voor mensen? En een grotere kring van mensen die we helpen.

Kernboodschap

De inzet van inwoners, betrokken (Zwolse) partijen en particuliere schulddienstverlening is belangrijk voor schulddienstverlening. Woningbouwverenigingen, ziektekostenverzekeraar, energieleveranciers, maatschappelijke instellingen en particuliere schulddienstverleners zoals bewindvoerders hebben een grote rol bij het voorkomen van schulden en/of ondersteunen van inwoners bij schulden. Het college zoekt graag de samenwerking met alle betrokken partijen in de schulddienstverlening. Daarvoor doen wij regelmatig onderzoek naar en hebben overleg over de mogelijkheden tot innovaties of bijdragen van derde partijen aan schulddienstverlening. Onderstaand wordt een overzicht geboden van de initiatieven in 2015 in Zwolle. Innovatie van SDV is een voortgaand proces.

Voor het vaststellen van de doelmatigheid van de gemeentelijke schulddienstverlening verwijzen wij naar het onderzoek van de rekenkamer. De uitslag daarvan wordt verwacht in de zomer 2016.

Onderscheid naar oorzaak

Onderscheid naar oorzaak schulden is een ingewikkelde kwestie die bovendien door steeds nieuwe ontwikkelingen wordt beïnvloed. Uitgangspunt is dat Schulddienstverlening geen inwoners op voorhand uitsluit. Schulden ontstaan mede door eigen toedoen. Er wordt geen onderscheid gemaakt naar de mate overmacht (= vermijdbaarheid) bij het ontstaan van onbalans tussen inkomen en uitgaven. Een dergelijk onderscheid vereist een nauwkeurig inzicht in alle omstandigheden en het gedrag wat daarop van invloed is. Dat is praktisch niet realiseerbaar.

Schulddienstverlening betekent dat we de schulden regelen, hanteerbaar maken of hanteerbaar houden. Het aanbod dat een schuldenaar krijgt wordt mede bepaald door de regelbaarheid van zowel het gedrag als het schuldenpakket van de schuldenaar. De gemeente houdt in haar werkwijze met beide componenten rekening. In den lande en ook in Zwolle wordt veel gebruik gemaakt van een "kwadrant".

De twee centrale vragen in dat kwadrant luiden:

- Is de schuldenaar regelbaar?
- Is de schuldsituatie regelbaar?

	Gemotiveerde / regelbare schuldenaar	Niet-regelbare schuldenaar
Regelbaar schuldenpakket	Schuldsituatie is op te lossen met Schulddienstverlening.	Mogelijkheden hangen af van het individuele dossier: soms stabiliseren

Datum 12 januari 2016

		soms geen oplossing.
Onregelbaar schuldenpakket	Schuldsituatie is alleen te stabiliseren	Gemeente kan niets of nauwelijks iets doen

Ook wordt bij de toelating tot het minnelijk of wettelijk traject een oordeel gegeven over het te goeder trouw ontstaan van de schulden. Indien schulden ontstaan door fraude of evidente criminele handelingen is een schuldregeling alleen mogelijk bij 100% terugbetaling.

We blijven ons verdiepen om zo goed mogelijk hulp te kunnen bieden. Hierbij een overzicht van de Initiatieven en onderzoeken naar innovatie op het gebied van sdv in Zwolle uit 2015

Initiatieven in Zwolle uit 2015

Vindplaats schulden (VPS)

Door vroegsignalering kan verergering van een schuldensituatie worden voorkomen. Een instrument dat betalingsachterstanden inzichtelijk maakt is een belangrijk hulpmiddel. BKR is gestart met de Vindplaats Schulden nadat eerdere initiatieven om tot een systeem van vroegsignalering te komen, het Landelijk Informatiesysteem Schulden (LIS) en Vroegsignalering index Probleemschulden (ViP), zijn beëindigd.

VPS kan gemeenten voorzien van informatie over betalingsachterstanden bij huur, zorgverzekering, energie en overige relevante informatie. Dit kan hen helpen om beleid gericht op preventie en vroegsignalering invulling te geven. Ook kan het helpen bij een effectieve uitvoering van de gemeentelijke schulddienstverlening, bijvoorbeeld door gerichtere interventies in te zetten.

De ontwikkeling van VPS is gereed. Volgende stap is de informatiedeling te beproeven in een aantal kleine pilots, lokaal en voorzien van adequate privacywaarborgen. Hierdoor wordt meer inzicht verkregen in de verschillende mogelijkheden van VPS en kan het de meerwaarde aantonen. Na evaluatie van de pilots kan een landelijke uitrol plaatsvinden.

BKR heeft in 2014 en 2015 met een aantal gemeenten waaronder de gemeente Zwolle afspraken gemaakt over het opzetten van pilots. Dit is een proces van de lange adem gebleken. Dat hangt samen met de keuze om de pilots van onderaf te laten ontstaan. BKR kan niet voorschrijven hoe de pilots ingericht moeten worden. Zij voert hierover met alle betrokken partijen gesprekken. Deze partijen moeten vervolgens, vanuit een gedeeld belang en voldoende draagvlak, komen tot besluiten. De partijen moeten afspraken maken over de levering van gegevens van betalingsachterstanden aan VPS. Dit is een intensief proces, dat zorgvuldig moet geschieden. Hoewel het proces minder snel verloopt dan BKR vooraf had verwacht, zijn er stappen voorwaarts gezet. BKR gaat er vanuit dat eind 2015, begin 2016 met de eerste pilots wordt gestart. Zwolle is één van de pilot gemeenten. In Zwolle zal de pilot opgezet worden in nauwe afstemming van Schulddienstverlening en het Sociaal Wijkteam.

Nationaal initiatief herstructurering schulden

Veel experts van gemeentes, belangenverenigingen en instellingen hebben in het voorjaar 2015 gewerkt aan het Nationaal Initiatief Herstructureren Schulden. De gemeente Zwolle heeft deelgenomen aan de denktank. Het initiatief beoogt meer mensen, sneller en duurzamer uit de schulden te halen. Het idee is om mensen uit de schulden te halen, hen rust te bieden door in 4 weken alle schulden te betalen. Bij de start van het initiatief had men nog het idee van een nationaal fonds. Gaandeweg bleek

zo iets niet haalbaar en is het idee nu dat per gemeente een fonds ingesteld. Het lokale fonds gebruikt zijn vermogen om de gehele schuld van de aanvrager binnen vier weken te herstructureren. Dit voorkomt oplopende incasso- en deurwaarderskosten.

Er wordt een sociale infrastructuur opgebouwd om mensen duurzaam uit schulden te houden. Zonder een behulpzaam netwerk is de kans op recidive groot. De sociale infrastructuur is gebaseerd op samenwerking tussen gemeente en lokale instellingen. In de overeenkomst tussen gemeente en schuldenaar worden niet alleen financiële afspraken gemaakt. Ook een set sociale afspraken zijn belangrijk. De afspraken zijn erop gericht om aanvragers actief mee te laten doen aan coaching-trajecten of werkervaringsplekken. De overeenkomst biedt ruimte om in te spelen op veranderende persoonlijke omstandigheden.

De werkwijze lijkt vooral kans van slagen te hebben bij beginnende schulden. Meer gecompliceerde schuldensituaties zijn te onverzichtelijk en leveren teveel risico's op. Omstreden is de lange en daardoor uitzichtloze aflossingstermijn van 15 jaar.

Er zijn in Zwolle geen private fondsen gevonden die samen met de gemeente een lokaal fonds willen stichten. Deze ervaring uit Zwolle is in den lande zeker niet uniek. De belangrijkste opbrengst van het project zijn de nieuwe ideeën over de werkmethode vanschulddienstverlening. Kunnen we de nieuwe werkwijze naar de lokale praktijk vertalen?

Community "Niemand krijgt de schuld"

Ongeveer in dezelfde periode als het landelijk initiatief zijn Zwollenaren afkomstig uit allerlei werkvelden en met verschillende persoonlijke achtergronden zijn een community "Niemand krijgt de schuld" gestart. Men wil een drietal ideeën verder uitwerken:

- financiële educatie bij jongeren,
- maatschappelijk krediet;
- eerste hulp bij schulden-website.

SDV Zwolle doet mee aan deze community en brengt haar ervaring en expertise in. Het doel is om mensen te helpen met voorkomen van torenhoge schulden. Het bijzondere van deze community is de manier van denken en kijken. Met anderen zoeken naar het kunnen toevoegen van waarde aan bestaande werkmethoden of instellingen.

Eind 2015 is verkend of de ideeën van het Nationaal Initiatief gekoppeld kunnen worden aan het die van de community "Niemand krijgt de schuld". Dat lijkt zeker het geval. In de loop van 2016 zullen de ideeën nader uitgewerkt gaan worden.

Goede gieren

De Goede Gieren Coöperatie streeft naar een betere nakoming van financiële verplichtingen waardoor de neerwaartse spiraal wordt vermeden.

De Goede Gieren Coöperatie beginnen aan de kant van de voorzorg. Het streefbeeld is dat in een wijk bewoners geen problematische schulden hebben en dus geen kosten aan incasso, deurwaarder en rente. Voor deze oplossing zijn verschillende partijen nodig: woningcorporaties, zorgverzekeraars, energieleveranciers, gemeente, uitkeringsinstanties, werkgevers en natuurlijk bovenal bewoners.

Goede Gieren wil mensen verleiden tot het zich vrijwillig binden aan huidige en toekomstige financiële verplichtingen. Het is mogelijk om de groep met verzekerde betaling (= inhouding en doorbetaling) van vaste lasten te vergroten. Goede Gieren wil instanties als het UWV en de SVB betrekken bij de radicale schuldpreventie. Een andere bondgenoot zijn werkgevers.

Een 2e doel is om de bestaande vorm van verzekerde betaling van vaste lasten te verbeteren. Zo zijn er veel mensen die maar één of twee vaste lasten laten doorbetalen. Dit brengt het risico met zich mee

dat de doorbetaling van de ene last gaat ten koste van de andere verplichtingen. Automatische doorbetaling helpt ook niet bij het vormen van buffers. Uitgebreid budgetbeheer doet dat wel, maar heeft als nadeel dat het kostbaar is.

Uit minima effectrapportage blijkt dat sommige gezinnen niet voldoende geld hebben voor de normuitgaven van het NIBUD. Ze komen elke maand geld tekort. Het vergroten van financiële vaardigheden is simpelweg niet genoeg. Radicale schuldpreventie vraagt daarom ook om een systeem van vroegsignalering een armoedebeleid dat gericht is op het vergroten van de koopkracht zonder inkomensstijging. Dat kan door te kijken hoe mensen geld kunnen besparen.

De gemeente Zwolle onderschrijft de dat vormen van verzekerde betaling van vaste lasten preventief werken. Daarbij vindt de gemeente het belangrijk dat mensen waar dat mogelijk is, zoveel mogelijk de eigen regie houden. We zijn voortdurend op zoek naar vormen van ondersteuning die appelleren aan eigen verantwoordelijkheid en tegelijkertijd de betaling van vaste lasten verzekeren. Zo zijn we in 2015 samen met de stichting WIJZ gestart met een pilot waarin basisbudgetbeheer (betaling huur, energiekosten en zorgverzekering) gecombineerd wordt met ondersteuning door een vrijwilliger van de stichting WIJZ.

NVVK

Zwolle is lid van de NVVK. De NVVK (brancheorganisatie voor Schuldhulpverlening) kent een traditie in het tegengaan van woekerpraktijken en overcreditering. Zij ondersteunt instellingen die mensen helpen bij schuldenproblemen.

Binnen de NVVK is de strategische visie voor de periode t/m 2020 geformuleerd: sneller, beter en meer mensen met schulden helpen.

De NVVK ziet veel veranderingen in schuldhulpverlening. De schuldenproblematiek neemt nog steeds toe en het vinden van oplossingen wordt moeilijker. Het huidige stelsel zorgt voor schulden en belemmert oplossingen. Automatisering en digitale gegevensuitwisseling bieden kansen maar door bezuinigingen zijn minder middelen beschikbaar. Het besef groeit dat de keten als geheel aan zet is: vrijwilligers, maatschappelijke organisaties, schulddienstverlening, schuldeisers, wetgever en overheid.

Innovatieteams gaan aan de slag met de uitwerking van de strategische doelstellingen. Het eerste innovatieteam richt zich op de voorbereiding van de Tweede Kamerverkiezingen in 2017. De NVVK gaat haar wensen kenbaar maken aan de landelijke beleidsbepalers. Het stelsel van wetgeving waarin schuldhulpverlening zich beweegt, moet verbeteren.

Een tweede innovatieteam zou kunnen onderzoeken welke haalbare alternatieven er zijn om maatschappelijke ondersteuning, schuldhulpverlening en beschermingsbewind beter op elkaar te kunnen laten aansluiten.

Financien

N.v.t.

Openbaarheid

Dit voorstel is openbaar

voorstel

Datum 12 januari 2016

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer

mevrouw Mr. I. Geveke

Besluit

Jaargang

Onderwerp

Afdoening motie innovatier

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d. 09-02-2016

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 7 maart 2016,

de voorzitter,

de griffier,